

Fiskālās disciplīnas
padome

Monitoringa ziņojums Nr. 21

Periods 14.04.2023-12.07.2023

KOPSAVILKUMS

1. Finanšu ministrija jūnija sākumā ir atjaunojusi makroekonomikas prognozes, kas tika apstiprinātas Padomē š.g. 13. jūnijā¹. Ņemot vērā, ka, pretēji iepriekš prognozētajam, IKP šī gada pirmajā ceturksnī pieauga par 0,4% - gan FM, gan citas Latvijas un starptautiskās institūcijas pārskatīja 2023. gada IKP prognozes piesardzīgi optimistiskā virzienā. Šim gadam FM² prognozējusi IKP pieaugumu 1% apmērā, bet citu Latvijas un starptautiskās institūciju (SVF³, LB⁴, EK⁵, LV PEAK⁶) prognozes šim gadam ir intervālā no 0,4% līdz 1,4%. FM kāpinājusi reālā IKP prognozi arī 2024. gadam prognozējot 2,5% pieaugumu. Citu institūciju prognozes ir intervālā no 2,8% līdz 3,1%. Kopumā FM vidējā termiņā IKP pieaugumu prognozē ne augstāku par 2,9%, kas ir samērā zems un neatspoguļo valdības ambiciozus ekonomikas transformācijas mērķus.
2. FM atjaunotās inflācijas prognozes palika nemainīgas šim un arī turpmākiem diviem gadiem. FM šim gadam prognozē 10% inflāciju, kas ir augstāka nekā maijā prognozējusi Eiropas komisija⁵ (9,3%) un jūnijā Latvijas Banka⁴ (8,5%). Tomēr jau ar nākošo gadu FM un lielākā daļa prognozētāju^{3,4,5,6} novērtējuši inflāciju 1,7% - 4% robežās.
3. Eurostat ātrā novērtējuma dati liecina, ka inflācijas līmenis Latvijā pārliecinoši samazinās, tomēr joprojām ir augstāks nekā Euro zonā. Euro zonā jūnijā gada inflācija sagaidāma 5,5%, samazinoties no 6,1% maijā⁷. Latvijā gada inflācija jūnijā, pēc Eurostat ātrā novērtējuma, bija sagaidāma 8,1% līmenī, samazinoties par 4,2 procentpunktiem, salīdzinot ar maiju, kas ir straujākā samazināšanās Baltijas valstīs. Jaunākie CSP dati liecina, ka jūnijā Latvijas inflācijas līmenis pazeminājies vēl straujāk - līdz 7,2%. Vērojot inflācijas struktūru, redzams, ka kopumā lielākais cenu kāpums ir pārvarēts visā patēriņa grozā un ir iezīmējusies pārliecinoša inflācijas lejupslīde. Lai gan mājokļa uzturēšanas un pārtikas cenu pieaugums palēninās, tomēr tas arī tagad ir viens no augstākajiem inflācijas struktūrā. Neraugoties uz to, ka inflācijas pieaugums ir lēnāks, cenas vidēji turpina augt un dzīves dārdzība joprojām ir būtisks izaicinājums lielai sabiedrības daļai.
4. NVA publicētais reģistrētais bezdarbs jūnija noslēgumā bija 5,5% un tas nav mainījies kopš maija. Darbaspēka ierobežotā pieejamība ir jūtama daudzās nozarēs. Gan FM, gan LB, gan LU domnīca LV PEAK ir uzsvērusi darbaspēka trūkumu kā vienu no būtiskākajiem riskiem produktivitātes celšanai un ekonomikas izrāvienam, atzīmējot gan negatīvās demogrāfiskās tendences, gan strukturālas problēmas darba tirgū. Darbaspēka trūkuma apstākļos, FM², LB⁴ un LU domnīca PEAK⁶ prognozē relatīvi strauju vidējās bruto darba samaksas pieaugumu: šim gadam no 8% līdz 12%, bet nākošam gadam no 7,5-8,2%.
5. Pašlaik pieejamie statistikas dati liecina, ka vidējā mēneša bruto darba samaksa pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, pieauga par 12,4%. Apmaksāto darba stundu skaits, salīdzinot ar iepriekšējā gada pirmo ceturksni, pieaudzis par 9,8%, tādējādi, bruto darba samaksas pieaugums par 2,6 procentpunktiem apsteidz apmaksāto darba stundu pieaugumu. Šādai situācijai

¹ Makroekonomiskās prognozes 2023 un VTBI 2024-2026 | Fiskālās disciplīnas padome (fdp.gov.lv)

² FM aktualizētās makroekonomikas prognozes: Tautsaimniecības un budžeta izpildes analīze | Finanšu ministrija (fm.gov.lv)

³ Starptautiskais valūtas fonds (WEO, apr. 2023) [World Economic Outlook, April 2023: A Rocky Recovery](https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2023/04/04/roky-recovery) ([imf.org](https://www.imf.org))

⁴ Makroekonomiskās prognozes | 2023. gada jūnijs | Latvijas Banka

⁵ Eiropas komisija [European Economic Forecast, Spring 2023](https://ec.europa.eu/economy_finance/economic-forecast-spring-2023) ([europa.eu](https://ec.europa.eu))

⁶ LV PEAK BAROMETRS LV_08062023.pdf (lv.lv)

⁷ Inflation in the euro area - Statistics Explained ([europa.eu](https://ec.europa.eu/eurostat))

- attīstoties, var pastiprināties negatīva ietekme uz konkurētspēju. Pašlaik darba samaksas pieaugums daļēji kompensē strādājošo ienākumu sarukumu, kas radās uz iepriekš augstā inflācijas fona, tomēr pastiprina risku algu un inflācijas spirāles attīstībai.
6. Samazinoties rūpniecības produkcijas apjomiem par 8,8%, it īpaši kokrūpniecībā - par 13,7%, vērojama arī preču eksporta samazināšanās. Pirmajos piecos mēnešos preču eksporta apjoms samazinājies par 3,3%, salīdzinot ar 2022. gada pirmajiem pieciem mēnešiem, bet importa apjoms samazinājies par 4,3%.
  7. Uz samērā augstās inflācijas fona, nodokļu iekasēšanā turpinās pozitīvas tendences - konsolidētā budžeta ieņēmumi š.g. 5 mēnešos ir 6,38 miljardi eiro, kas ir par 11,4% vairāk nekā gadu atpakaļ. PVN ir iekasēts par 25% vairāk nekā gadu atpakaļ attiecīgajā periodā. 2023. gada budžeta likuma nodokļu ieņēmumu plāns izskatās konservatīvs - ieņēmumi kopbudžetā tiek plānoti 12,3 miljardu apmērā, tikai par 747,3 miljoniem jeb 6,3% vairāk nekā tika iekasēts 2022 gadā. FDP nodokļu ieņēmumus prognozē par 2,6% vairāk nekā iestrādāts šī gada budžetā.
  8. Valdība turpina darbu pie nodokļu reformas izstrādes. Par reformas mērķiem tiek deklarēti gan darbaspēka nodokļu sloga samazināšana, gan iekasēto nodokļu apjoma palielināšana atbilstoši, aizvien pieaugošajām, budžeta finansējuma prasībām. Nodokļu politikas veidotājiem ir grūts uzdevums sabalansēt šos divus mērķus, nodrošinot skaidrus spēles noteikumus uzņēmējiem, vienkāršojot nodokļu sistēmu un vienlaicīgi samazinot risku valsts budžeta fiskālai ilgtspējai. Padome vērs uzmanību, ka Igaunija no nākošā gada ievieš izmaiņas nodokļu sistēmā, paaugstinot nodokļu slogu. PVN tiek palielināts no 20% līdz 22%, kā arī tiks atceltas vairākas samazinātās PVN likmes. Tiks palielinātas akcīzes likmes alkoholam un cigaretēm, vienlaicīgi ieviešot vienotu neapliekamā minimuma likmi 700 eiro apmērā.
  9. Latvijā gandrīz pilnībā ir beigušās Covid-19 un energoresursu cenu pieauguma atbalsta programmas. Tomēr jau atskan idejas par jaunajiem valsts atbalsta veidiem. Padome atgādina, ka gan SVF, gan EK savās rekomendācijās^{8,9} uzsver, ka Latvijai jāveicina fiskālā ilgtspēja. Piemēram, energoresursu cenu pieauguma atbalsta instrumenti ir atjaunojami tikai pie augstām energoresursu cenām un tiem ir jābūt mērķētiem nevis universāliem. Atbalsta instrumentiem arī ir jāveicina investīcijas energoefektivitātes kāpināšanā. Padome pilnībā pievienojas šīm rekomendācijām.
  10. Pasaulē turpinās paaugstināties procentu likmes. Ja ECB 15. jūnijā kārtējo reizi palielināja savas galvenās procentu likmes, tad ASV federālo rezervju sistēma, savas pēdējās sapulces laikā, 15. jūnijā nolēma savas procentu likmes saglabāt iepriekšējā līmenī. ECB ir norādījusi, ka arī turpmāk plāno celt procentu likmes un arī ASV procentu likmju pieauguma varbūtība ir salīdzinoši augsta. Neskatoties uz Latvijas samērā labvēlīgajiem apstākļiem (labs kredītreitings un salīdzinoši zems parāds) arī Latvijā pieaug parāda apkalpošanas izmaksas – š. g. piecos mēnešos tam tika izlietoti 153 miljoni eiro, kas ir par 25% vairāk nekā gadu atpakaļ attiecīgajā periodā. Tomēr kopumā situācija ar parāda apkalpošanu saglabājas pozitīva - Latvija starptautiskos tirgos var aizņemties ilgtermiņā ar vērtspapīru ienesīgumu zem 4%.
  11. Pašlaik notiek fiskālā regulējuma pārejas periods, kad spēkā jau ir nacionālā likumdošana, bet ES regulējums vēl darbojas daļēji un tiek transformēts. Fiskālo noteikumu tiesiskais ietvars 2024. gadam paredz, ka jau četrus gadus pēc kārtas (kopš 2020. gada) spēkā esošā stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējās izņēmuma klauzula tiks atcelta. Tiek prognozēts, ka SIP no 2024. gada papildinās arī atjaunotais

⁸ <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/06/13/mcs061323-republic-of-latvia-staff-concluding-statement-2023-article-iv-mission>
⁹ IMMC.COM%282023%29614%20final.LAV.xhtml.1 LV ACT part1 v2.docx (europa.eu)

Eiropas fiskālas un ekonomikās pārvaldības tiesiskais ietvars. Paredzams, ka tā normas attiecībā uz pieļaujamo budžeta deficīta līmeni (-3% no IKP) un vispārējās valdības parāda līmeni (60% no IKP) netiks pārskatītas.

12. Latvijas valdība šī gada aprīlī ir iesniegusi EK Stabilitātes programmu 2023-2026 un maija beigās saņēmusi EK Padomes rekomendāciju kopumu¹⁰. FDP vēlas vērst uzmanību uz ieteikumiem, kas tieši skar fiskālā ietvara plānošanu 2024. gadam. Ja rudenī būs nepieciešamība pēc atbalsta pasākumiem augstu energoresursu cenu gadījumā, tikai neaizsargātas mājsaimniecības un atsevišķi energoietilpīgie uzņēmumi varētu pretendēt uz atbalstu. Vienlaicīgi jāstiprina stimuli enerģijas taupīšanai. Latvijas budžeta stāvoklis 2022. gadā jau rosināja pastiprinātu EK uzmanību, jo vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gada beigās bija 4,7% un pārsniedza atsauces vērtību 3%. Komisija pašlaik nav ierosinājusi 2023. gada pavasarī sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Tomēr Komisija paziņoja, ka ierosinās EK Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Latvijai tas būtu jāņem vērā, pildot 2023. gada budžetu, kā arī sagatavojot 2024. gada budžeta plānu. Latvijai ir ieteikts 2024. gadā ierobežot neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu līdz 3%.
13. Latvijā joprojām ir samērīgs un viens no zemākajiem parāda līmeņiem ES. 2022. gada beigās Latvijas parāds bija 40,8 no IKP jeb 8500 eiro uz vienu iedzīvotāju. Ņemot vērā, ka lielākā daļa intensīvo valsts atbalsta instrumentu vairs netiek izmantoti, arī "Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem" izlietojums šogad ir ievērojami samazinājies. Š.g. pirmajos divos ceturkšņos izlietoti tikai 5,1 miljoni eiro jeb 6,5% no šī gada plānotā finansējuma.
14. Lai risinātu veselības nozares finansēšanas problēmu, premjers izdeva rezolūciju atrast finansējumu nozarei - pārdalot citu resoru budžeta apropriācijas, kā mērķi uzstādot atrast papildus finansējumu 140 miljonu apmērā, kas nodrošinātu 12% no valsts budžeta. Finansējums lielā mērā arī tika atrasts, tomēr diskutabls ir paņēmieni palielināt apropriāciju līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem, kas palielinās vispārējās valdības budžeta deficītu. Padome uzskata, ka veselības nozares finansēšanas problēmas nevar atrisināt "spontāni", bet jārisina sistemātiskā veidā. Tāpat ir publiski izskanējusi ideja pārskatīt Valsts obligāto sociālo iemaksu sadalījumu, vairāk naudas pārskaitot Veselības nozarei. Padome iebilst pret šādu ideju, jo finansējuma trūkuma problēmu veselības nozarē nevajadzētu risināt uz pensiju sistēmas fiskālās ilgtspējas rēķina, it sevišķi ņemot vērā sabiedrības novecošanos un demogrāfiskās tendences.

¹⁰ [IMMC.COM%282023%29614%20final.LAV.xhtml.1 LV ACT part1 v2.docx \(europa.eu\)](#)

ANALĪZES IZVĒRSUMS

1. Vispārējā situācijas attīstība

Finanšu ministrija ir sagatavojusi Stabilitātes programmu 2023. – 2026. gadam¹¹, kas tika apstiprināta Ministru kabinetā un izskatīta Saeimā. Dokuments kopumā paredz nedaudz optimistiskākas prognozes gan šim, gan nākošajam gadam, neskatoties uz lielo nenoteiktību un ģeopolitiskajiem riskiem. Saskaņā ar dokumentu, šogad IKP tika prognozēts bez pieauguma (0%), vidējā gada inflācija 10%, bet Vispārējās valdības budžeta deficīts 1,75 miljardu eiro jeb 4% apmērā no iekšzemes kopprodukta (IKP); nākošgad attiecīgie rādītāji prognozēti 2%, 2,2%, 1,16 miljardi eiro (2,5% no IKP); strukturālais budžeta deficīts šogad un turpmākajos divos gados tiek plānots 0,5% apmērā no IKP. Vēlāk, savās jūnija makroekonomiskajās prognozēs, uz kuru bāzes tiks veidots nākošā gada budžeta ietvars un kuras apstiprināja Padome¹², prognozētā IKP izaugsme šogad tika vēl palielināta līdz 1%, inflācijas prognozei nemainoties. Padome savā Uzraudzības starpziņojumā par Latvijas Stabilitātes programmu 2023. – 2026. gadiem¹³ kopumā atbalsta Finanšu ministrijas fiskālo stratēģiju un fiskālos mērķus. Tomēr ziņojumā Padome uzsver augsto nenoteiktību ekonomiskās un fiskālās attīstībā, kas joprojām lielā mērā ir atkarīgi no kara gaitas Ukrainā. Latvijas ekonomikas izaugsmes nākotnes izaicinājums ir paātrināt ekonomisko izaugsmi, jo tikai IKP pieaugums nodrošinās stabilu budžeta pieaugumu. Lai to sasniegtu ir nepieciešams kāpināt produktivitāti, kā arī palielināt gan pašu investīcijas, gan efektīvi ieguldīt ES līdzekļus. EK ir arī sniegusi savas rekomendācijas par Stabilitātes programmu, kas ir apkopotas šīs nodaļas beigās.

Jūnijā Latvijā ieradās SVF misija, lai iepazītos ar Latvijas ekonomiskās attīstības aktualitātēm un ievāktu informāciju savam ikgadējam 4.panta ziņojumam, kas detalizēti izklāstīs savu skatījumu par Latvijas ekonomisko attīstību. Tomēr, jau tagad SVF iepazīstina ar saviem galvenajiem secinājumiem un rekomendācijām¹⁴. Kā galvenās prioritātes tiek minētas inflācijas samazināšana, produktivitātes un investīciju apjoma palielināšana, kā arī darbaspēka trūkuma problēmas risināšana. Fiskālajai politikai īstermiņā ir jābūt ierobežojošai, lai veicinātu inflācijas samazināšanos. Ja rodas nepieciešamība pēc energoresursu cenu pieauguma atbalsta, tam ir jābūt labi mērķētam. Reformām būtu jāfokussējas uz publisko investīciju veicināšanu, kā arī pensiju, veselības un izglītības nozarēm. Nodokļu reformai būtu jāveicina ekonomiskā izaugsme. Lai sasniegtu investīciju un produktivitātes palielināšanos, ir nepieciešamas strukturālas politikas, kas veicinātu zaļo transformāciju, attīstītu augstu prasmju darbaspēka piedāvājumu, samazinātu birokrātisko slogu un stiprinātu digitalizāciju.

Procenta likmju kāpums ir viens no ekonomikas aktuālākajiem jautājumiem šodien, jo tam ir liela ietekme uz ekonomiskajiem procesiem. No fiskālā aspekta būtiskākais ir procenta likmju kāpuma ietekme uz parāda apkalpošanas izmaksām, tomēr svarīgs ir arī globālā pieprasījuma samazināšanas aspekts. Ja ECB 15. jūnijā kārtējo reizi palielināja savas galvenās procentu likmes, tad ASV federālo rezervju sistēma, savas pēdējās sapulces laikā, 15. jūnijā nolēma savas procentu likmes saglabāt iepriekšējā līmenī. ECB ir norādījusi, ka arī turpmāk plāno celt procentu likmes un arī ASV procentu likmju pieauguma varbūtība ir salīdzinoši augsta. Neskatoties uz Latvijas salīdzinoši labvēlīgajiem apstākļiem (labs kredītreitings un salīdzinoši zems parāds), arī Latvijā pieaug parāda apkalpošanas izmaksas – š. g. piecos mēnešos tam tika izlietoti 153 miljoni eiro, kas ir par 25% vairāk nekā gadu

11 <https://www.fm.gov.lv/lv/media/13800/download?attachment>

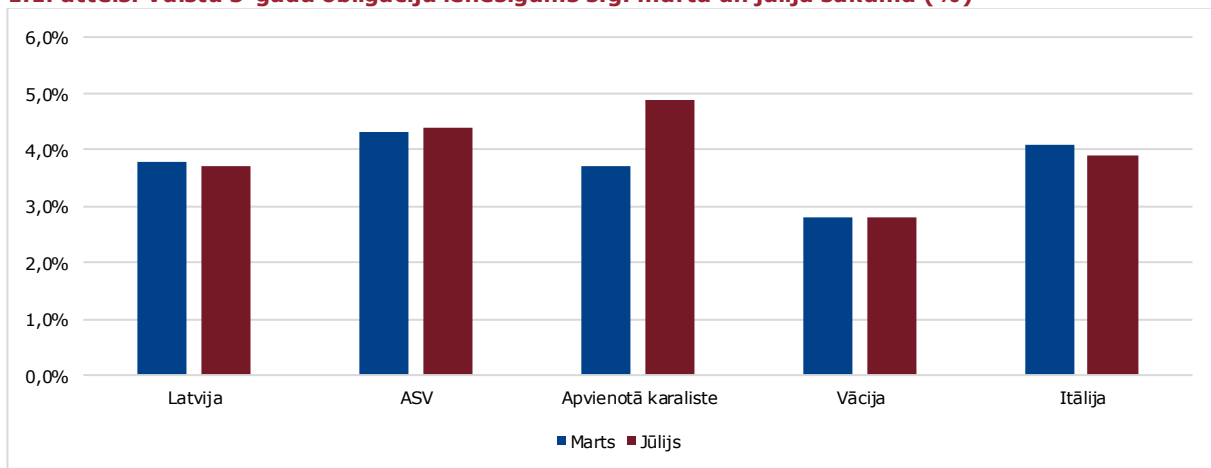
12 <https://www.fdp.gov.lv/lv/jaunums/fiskalas-disciplinas-padome-ir-apstiprinajusi-finansu-ministrijas-makroekonomiskas-prognozes-2023-gadam-un-vtbi-2024-2026>

13 <https://www.fdp.gov.lv/lv/media/4258/download?attachment>

14 <https://www.imf.org/en/News/Articles/2023/06/13/mcs061323-republic-of-latvia-staff-concluding-statement-2023-article-iv-mission>

atpakaļ attiecīgajā periodā¹⁵. Tomēr kopumā situācija ar parāda apkalpošanu saglabājas pozitīva. Zemāk grafikā 1.1. ir salīdzināts Latvijas 5 gadu obligāciju ienesīgums š.g. marta un jūlija sākumā izlaistajiem vērtspapīriem, salīdzinājumā ar citām valstīm. Kā redzams, kopumā tikai Apvienotajā karalistē ir novērojams ievērojams procenta likmju kāpums. Arī jūlija sākumā izlaisto Latvijas valsts 10 gadu obligāciju ienesīgums 3,9% apmērā norāda uz starptautisko finanšu tirgus uzticību Latvijas finanšu sistēmai, neskatoties uz ģeopolitiskajiem riskiem. Pozitīvi vērtējama ir valsts kases veiksmīgā krājobligāciju programma iedzīvotājiem, jo izmaksātie procenti lielā mērā tiek atgriezti atpakaļ Latvijas ekonomikā¹⁶.

1.1. attēls. Valstu 5-gadu obligāciju ienesīgums š.g. marta un jūlija sākumā (%)

Avots: Valsts kases dati, CNBC.com

Latvijā, salīdzinot ar citām ES valstīm, Veselības nozarei tiek piešķirts salīdzinoši mazāk līdzekļu un finanšu trūkums ir akūts. Pēc *Eurostat* datiem¹⁷ 2021. gadā Latvijā publiskais finansējums veselības nozarei bija 6,2% no IKP (ES vidējais rādītājs 8,1%). Šis, ņemot vērā Latvijas sabiedrības salīdzinoši sliktu veselības stāvokli, sabiedrības novecošanos un salīdzinoši zemo IKP, noteikti nav adekvāts līmenis. Veselības ministrijas valsts budžeta finansējums ievērojami pieauga Covid-19 krīzes periodā 2021. un 2022 gadā, pārsniedzot 2 miljardus eiro (1,3 miljardi 2020. gadā), tomēr 2023. gadā budžets paredzēja tikai 1,6 miljarda eiro finansējumu veselības ministrijai¹⁸. Lai risinātu šo problēmu, premjers izdeva rezolūciju atrast finansējumu - pārdalot citu resoru budžeta apropriācijas, kā mērķi uzstādot atrast papildus finansējumu 140 miljonu apmērā, kas nodrošinātu 12% no valsts budžeta. Kopumā 140 miljoni eiro tika atrasti¹⁹: i) 57 miljonus pārdalot no nozaru ministrijām, ii) 10,9 miljonus pārskaitot no Aizsardzības resora, iii) 20 miljonus iezīmējot no Līdzekļiem neparedzētiem gadījumiem (LNG), iv) 30,8 miljonus iekonomējot no citām budžeta programmām budžeta izpildes laikā līdz gada beigām un pārdalot Veselības nozarei, v) 21,3 miljonus – Finanšu ministram palielinot LNG apropriāciju ārkārtas situācijas novēršanai. Lai arī šis nav ideālais ceļš kā meklēt līdzekļus veselības nozarei, tomēr ir svarīgi, ka pārējais valsts sektors solidarizējās un atrada līdzekļus ko novirzīt veselības nozarei, tomēr tas nerisina finansējuma trūkuma problēmu sistemātiskā veidā. Piedevām, palielinot LNG apropriāciju par 21,3 miljoniem varētu būt likuma pārkāpums, kura rezultātā FDP lems par neatbilstības ziņojuma rakstīšanu, jo šobrīd pazīmes neliecina par ārkārtas situācijas

15 <https://www.fdp.gov.lv/lv/publikacijas-un-parskati/monitorings/vk-dati>

16 <https://www.kase.gov.lv/jaunumi/iedzivotaju-noguldijumi-krajobligacijas-sasniedz-100-miljonus-eiro#article-text>

17 [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_general_government_expenditure_by_function,_2021_\(%25_of_GDP\).png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_general_government_expenditure_by_function,_2021_(%25_of_GDP).png)

18 <https://www.mk.gov.lv/lv/media/16005/download?attachment>

19 https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/c849a1d8-5930-484f-9fa1-713e14952e01

iestāšanos. Tāpat problemātiska varētu būt papildus finansējuma atrašana budžeta izpildes laikā. FDP cieši sekos līdzi šī jautājuma attīstībai.

Tāpat ir publiski izskanējusi ideja pārskatīt Valsts obligāto sociālo iemaksu sadalījumu, vairāk naudas pārskaitot Veselības nozarei. Padome iebilst pret šādu ideju, jo finansējuma trūkuma problēmu veselības nozarē nevajadzētu risināt uz pensiju sistēmas fiskālās ilgtspējas rēķina, it sevišķi ņemot vērā sabiedrības novecošanos un demogrāfiskās tendences. Ekonomiskā izaugsme ir labākais veids papildus budžeta līdzekļu iegūšanai veselības nozarei. Zināmas rezerves var arī iegūt uzlabojot ikgadējo izdevumu pārskatīšanas procesa efektivitāti un samazinot pelēkās ekonomikas īpatsvaru ekonomikā. Ministru Kabinets ir pieņēmis zināšanai EM sagatavoto informatīvo ziņojumu par Prioritārajiem rīcības virzieniem ekonomikas transformācijas procesā²⁰. Ziņojums definē ekonomisko transformāciju kā "procesu, kas saistīts ar darbaspēka un citu ražošanas resursu pārvietošanu no zemas produktivitātes uz augstas produktivitātes darbības jomām, nozarēm un saimnieciskajām aktivitātēm. Tas uzsver, ka produktivitātes paaugstināšana ir galvenais ekonomiskās attīstības mērķis un ka, galvenais transformācijas procesa veicējs ir uzņēmējs. Ziņojums paredz 4 galvenos darbības virzienus: 1) palielināt privātās investīcijas, 2) veicināt inovācijas, 3) attīstīt cilvēkkapitālu, 4) birokratizācijas samazināšana. Tagad valdībai ir jā sagatavo konkrēti priekšlikumi un instrumenti augstāk pieminēto virzienu iedzīvināšanai. Tomēr ir svarīgi saprast, ka ekonomiskie procesi ir sarežģīti sociālie procesi, kurus valdība var mēģināt ietekmēt, bet 100% garantijas par iznākumu nav. Nav pamata sagaidīt, ka šodien tiks ieviesta kāda reforma un pēc mēneša ekonomika sāks strauji attīstīties.

ES neatkarīgo fiskālo institūciju tīkls ir publicējis savu kārtējo Fiskālo monitoru²¹. Ziņojums secina, ka 2023. gads ir sācies ar ES ekonomikās izaugsmes sabremzēšanos, kas varētu atkopties gada otrajā pusē no Covid-19 un Krievijas iebrukuma konsekvencēm. Kopumā šogad tiek sagaidīta zemāka ekonomiskā izaugsme, arī ECB ierobežojošās monetārās politikas dēļ. Lielākā daļa ES valstu šogad pārkāps 3% VV deficīta griestus, tomēr vidējā termiņā budžeta bilances ievērojami uzlabosies. Latvijā joprojām ir viens no zemākajiem VV parādiem ES.

Fiskālo noteikumu konteksts 2024. gadam un EK Padomes rekomendācijas

Apskatot Fiskālo noteikumu tiesisko ietvaru 2024. gadam, jāņem vērā, ka jau pašlaik fiskālās disciplīnas likums ir spēkā un 2024. gadā tiks atcelta arī stabilitātes un izaugsmes pakta (SIP) vispārējās izņēmuma klauzulas darbība. SIP no 2024. gada papildinās arī atjaunotais Eiropas fiskālas un ekonomikās pārvaldības tiesiskais ietvars. Pašlaik tā projekts vēl tiek diskutēts tomēr ir skaidras dažas iezīmes:

- normas attiecībā uz pieļaujamo budžeta deficīta līmeni (-3% no IKP) un vispārējās valdības parāda līmeni (60% no IKP) netiks pārskatītas,
- neatkarīgo fiskālo institūciju funkcijas var tikt paplašinātas, tām pievienojot parāda ilgtspējas novērtēšanu un nozaru politikas iniciatīvu ietekmes vērtēšanu,
- ņemot vērā Eiropas fiskālas un ekonomikās pārvaldības tiesiskā ietvara pārskatīšanu, Latvijas Fiskālās disciplīnas likums tiks pārrakstīts.

Latvija šī gada aprīlī ir iesniegusi EK Stabilitātes programmu 2023-2026 un maija beigās, attiecībā uz to, ir saņēmusi EK Padomes rekomendāciju kopumu²².

Latvijai attiecībā uz 2023 un 2024. gadu tiek ieteikts sekojošais:

²⁰ https://tapportals.mk.gov.lv/legal_acts/086161d4-4660-4d55-a4e3-def0d860b745

²¹ <https://www.euifis.eu/publications/35>

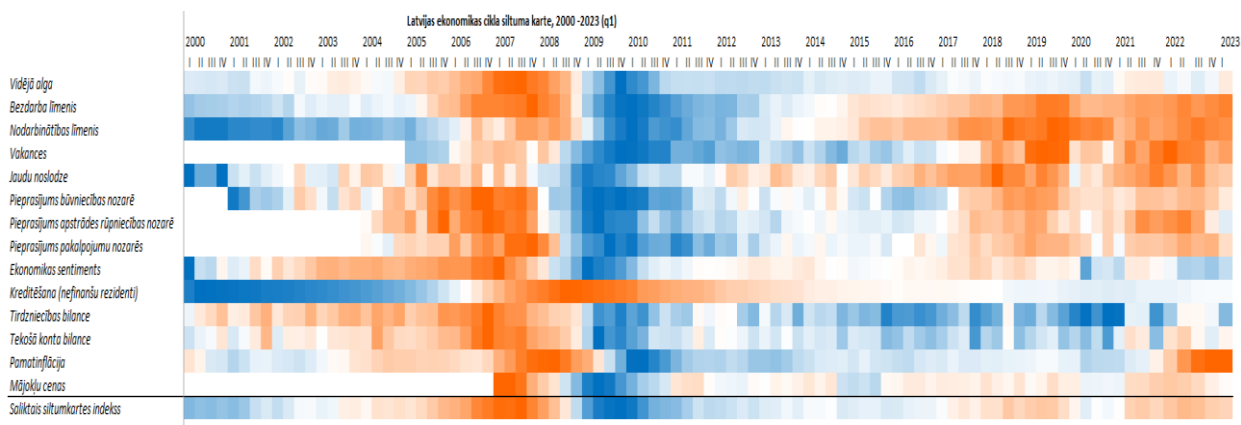
²² [IMMC.COM%282023%29614%20final.LAV.xhtml.1_LV_ACT_part1_v2.docx \(europa.eu\)](https://www.immc.com/282023%29614%20final.LAV.xhtml.1_LV_ACT_part1_v2.docx)

- Līdz 2023.gada beigām izbeigt enerģētikas atbalsta pasākumus un gūtos ietaupījumus novirzīt deficīta mazināšanai. Nepieciešamības gadījumā atbalsta pasākumi turpināmi tikai neaizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu atbalstam un saglabājot stimulus enerģijas taupīšanai. Cita starpā Rekomendāciju 13. punktā norādīts, ka aplūkojot Latvijas budžeta stāvokli 2022. gada beigās vispārējās valdības budžeta deficīts 2022. gada beigās bija 4,7% un pārsniedza atsauces vērtību 3%, tādējādi deficīta kritērijs nav bijis izpildīts. Komisija nav ierosinājusi 2023. gada pavasarī sākt jaunas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras. Tomēr Komisija paziņoja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu. Latvijai tas būtu jāņem vērā 2023. gada budžeta izpildē un 2024. gada budžeta plāna projekta sagatavošanā. Latvijai ieteikts uz 2024. gadu ierobežot neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu ne vairāk kā 3%;
- EK Padome šī gada rekomendācijās, turpinot vairākkārt iepriekšējos gados uzsvērto, iesaka paplašināt īpašuma un kapitāla aplikšanu ar nodokļiem un stiprināt veselības aprūpes un sociālās aizsardzības sistēmas;
- Latvijai ieteikts turpināt ANM plāna projektu stabilu īstenošanu un ātri pabeigt REPowerEU nodaļu, lai nekavējoties sāktu tās īstenošanu;
- Attiecībā uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu EK Padome iesaka uzlabot finansējuma pieejamību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Rekomendācijās analizēta ierobežotās kreditēšanas iespējas uzņēmumiem, kas bieži saistītas ar to aktīvu zemo likviditāti, augsto kredītrisku un pašlaik pastāvošās ierobežojošās monetārās politikas iespaidā pazemināto pieprasījumu pēc kredītiem. Komisija iesaka izmantot publiskās aizdevumu un garantiju shēmas jo īpaši zaļās pārkārtošanās un reģionālās attīstības jomās;
- Ņemot vērā Zaļā kursa mērķus, ieteikts samazināt atkarību no fosilā kurināmā un paātrināt atjaunojamo energoresursu īpatsvaru ekonomikā.

2. Makroekonomiskās vides novērtējums

FDP, sekojot makroekonomiskās vides attīstībai un atbilstībai FM prognozēm, ik ceturksni publicē [makroekonomisko rādītāju monitoringu](#)²³. Papildus tam, līdzīgi kā citas Eiropas Savienības dalībvalstu neatkarīgās fiskālās iestādes, FDP ik ceturksni sagatavo ekonomikas cikla [siltuma karti](#)²⁴, kas redzama 2.1. attēlā. Abu materiālu skaitliskos pielikumus var skatīt FDP mājas lapā sekojot saitēm. Siltuma karte satur ilgtermiņa novērojumus par makroekonomisko procesu attīstību no 2000. gada līdz pēdējam aktuālajam ceturksnim. Pašlaik tā liecina par diezgan noturīgu stāvokli Latvijas ekonomikā, neskatoties uz šī brīža izaicinājumiem. Vienlaikus tā uzrāda pārkaršanu pamatinflācijas un darba tirgus rādītājos, kas ir vieni no būtiskākajiem šī brīža ekonomikas izaicinājumiem.

2.1. attēls. Latvijas ekonomikas cikla siltuma karte periodā no 2000 gada 1. ceturkšņa līdz 2023. gada 1. ceturksnim

Avots: FDP

Iekšzemes kopprodukts

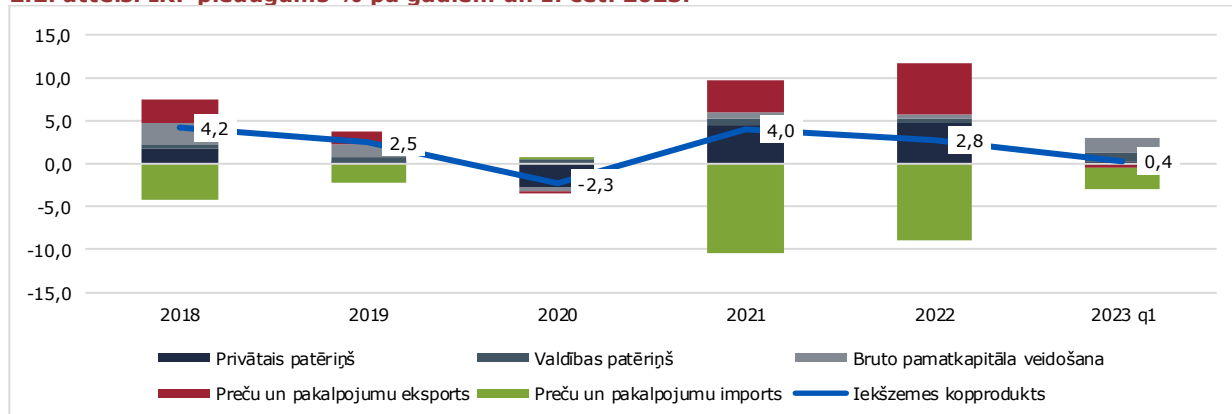
Latvijas iekšzemes kopprodukts salīdzināmajās cenās šī gada pirmajā ceturksnī pieauga par 0,4% (sezonāli koriģēti dati), kas bija labāks rezultāts nekā sākotnēji gaidīts un ļāva pārskatīt makroekonomiskās prognozes piesardzīgi optimistiskā virzienā. Pirmā ceturkšņa rezultātu būtiski pozitīvi ietekmēja investīciju devums, kas veidoja 1,9%. Arī valdības patēriņa devums pirmā ceturkšņa IKP bija augstāks nekā iepriekšējos periodos (0,9%), savukārt privātā patēriņa atjaunošanās nenotika tik lielā mērā kā gaidīts un tā devums bija vien 0,2%. Eksporta devums pirmā ceturkšņa IKP bija negatīvs (-0,4%).

²³ Makroekonomisko rādītāju ceturkšņa pārskats | Fiskālās disciplīnas padome (fdp.gov.lv)

²⁴ Ekonomikas siltuma karte | Fiskālās disciplīnas padome (fdp.gov.lv)

2.2. attēls. IKP pieaugums % pa gadiem un 1. cet. 2023.

Avots: CSP [ISP050c]

IKP no ražošanas aspekta pa darbības veidiem liecina, ka lielākie pieaugumi tā struktūrā attiecināmi uz izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumu nozari (+27,8%), mākslas, izklaides un atpūtas nozari (+19,5%), informācijas un komunikācijas pakalpojumiem (+12,1%), izglītības nozari (+9,6%) un profesionāliem, zinātniskiem un tehniskiem pakalpojumiem (6,9%). Lielākie samazinājumi ir novēroti tirdzniecībā (-10,7%), veselības un sociālā aprūpē (-6,7%), ieguves rūpniecībā (-4,4%), transporta un uzglabāšanas pakalpojumos (-4%) apstrādes rūpniecībā (3,9%).

Darba tirgus un darba samaksa

Faktiskā bezdarba līmenis maijā bija 5,7% un tas palika nemainīgs kopš aprīļa, liecina CSP dati. Savukārt, NVA publicētais reģistrētais bezdarbs jūnija noslēgumā bija 5,5% un kopš maija šis rādītājs ir nemainīgs.

Turpmāk skatītie dati par nodarbinātību, pieejamo vakanču skaitu un darba samaksas pārmaiņām pašlaik pieejami par šī gada pirmo ceturksni.

Nodarbinātības līmenis pirmajā ceturksnī bija 63,7%. Salīdzinot ar 2022. gada pēdējo ceturksni, tas samazinājās par 0,3 procentpunktiem, bet salīdzinot ar 2022. gada pirmo ceturksni - pieauga par 0,5 procentpunktiem. Kopš 2021. gada ceturktā ceturkšņa - nodarbinātības līmeņa līkne virzījās uz pirms pandēmijas rādītājiem gandrīz tos sasniedzot, tomēr šī gada pirmajā ceturksnī atkal redzama neliela nodarbinātības līmeņa attālināšanās no pirms pandēmijas līmeņa. Kopumā š.g. pirmajā ceturksnī darba tirgū bija nodarbināti 880,4 tūkstoši iedzīvotāji, kas ir par 11,1 tūkstoti vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā ceturksnī, bet salīdzinot ar 2022. gada ceturto ceturksni, nodarbināto skaits ir samazinājies par 10,2 tūkstotiem.

Šī gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar 2022. gada pirmo ceturksni, vakanču skaits samazinājās par 16%, bet salīdzinot ar 2022. gada ceturto ceturksni - pieejamās vakances pieauga par 6%. Vakanču skaits, salīdzinot ar 2022. gada pirmo ceturksni, visvairāk samazinājās citu, neklasificētu pakalpojumu jomā (-77%), vairumtirdzniecībā, mazumtirdzniecībā un automobiļu remontā (-39%), izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos (-35%) un tāds pats vakanču samazinājums bija IKT pakalpojumos. Šajā pašā periodā par 133% pieauga vakanču skaits profesionālos, zinātniskos un tehniskos pakalpojumos, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībā (+7%). Valsts pārvaldē, aizsardzībā un sociālā apdrošināšanā, salīdzinot ar 2022. gada pirmo ceturksni, brīvo darba vietu bija par 7% vairāk.

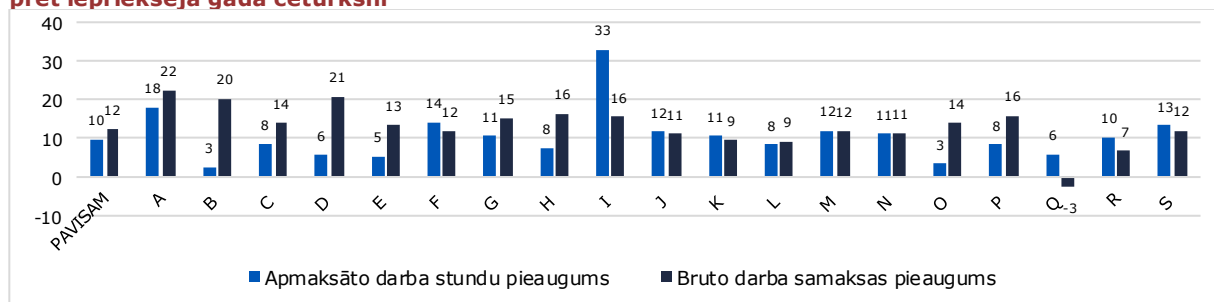
Skaita ziņā lielākais vakanču skaits pirmajā ceturksnī bijis valsts pārvaldē un aizsardzībā - vairāk par 5300 vakancēm, apstrādes rūpniecībā - ap 3000 vakances, veselības aprūpē ap

2300 vakancēm un būvniecībā 2165 vakances, piektais lielākais vakanču skaits bijis tirdzniecībā, kur bija pieejamas 1989 brīvas darba vietas.

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, pieauga par 12,4%. Pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir 1,3%. Privātā sektorā, salīdzinot ar iepriekšējā gada pirmo ceturksni, bruto darba samaksa pieauga par 13,1% un bija 1483 eiro, bet sabiedriskajā sektorā pieaugums bija 10,5% un vidējās bruto darba samaksas apmērs bija 1422 eiro jeb par 61 eiro mazāk. Bruto darba samaksas mediāna pirmajā ceturksnī bija 1149 eiro, bet neto darba samaksas mediāna bija 856 eiro.

Apmaksāto darba stundu skaits, salīdzinot ar iepriekšējā gada pirmo ceturksni, pieaudzis par 9,8%, tādējādi bruto darba samaksas pieaugums par 2,6 procentpunktiem apsteidz apmaksāto darba stundu pieaugumu. Jāatzīmē, ka situācija pa nozarēm jeb darbības veidiem ir neviendabīga. Apmaksāto darba stundu skaits pirmajā ceturksnī būtiski pieaudzis izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumos (+33%), kamēr darba samaksa pieaugusi par 16%. Veselības un sociālā aprūpē apmaksāto darba stundu skaits audzis par 6%, bet bruto darba samaksa samazinājusies par 3%, kas daļēji skaidrojams ar bāzes efektiem saistībā ar Covid-19 laika atalgojuma politiku. Tomēr biežāk sastopama ir situācija, kad bruto darba samaksa pieaug nedaudz ātrāk par apmaksāto darba stundu skaitu. Lielākās šāda veida atšķirības novērotas ieguves rūpniecībā, elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarē, valsts pārvaldē un aizsardzībā, transporta un uzglabāšanas nozarē kā arī ūdensapgādes, notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas nozarē.

2.3. attēls. Bruto darba samaksas pieaugums un apmaksāto darba stundu pieaugums %, ceturksni pret iepriekšējā gada ceturksni

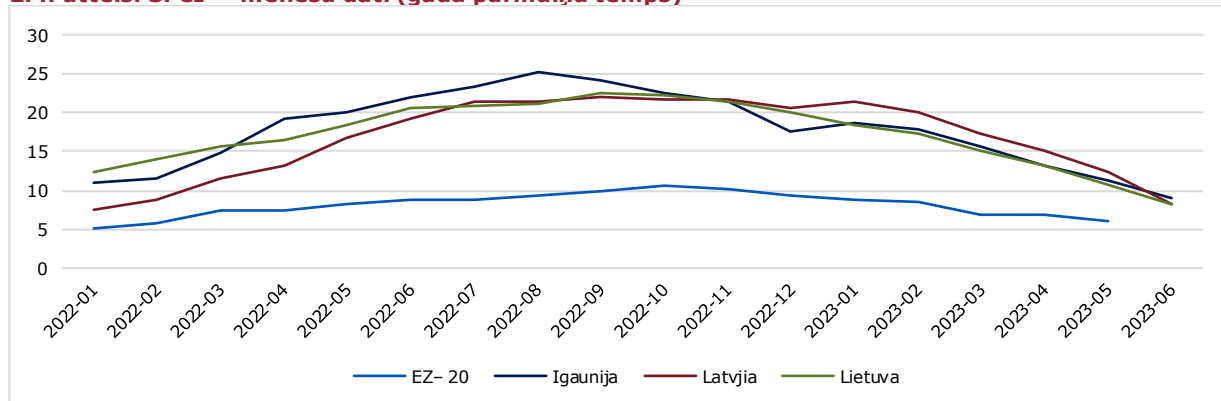
Avots: CSP [DSV030c, DVS010c]

A Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība; **B** Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; **C** Apstrādes rūpniecība; **D** Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana; **E** Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija; **F** Būvniecība; **G** Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, automobiļu un motociklu remonts; **H** Transports un uzglabāšana; **I** Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi; **J** Informācijas un komunikācijas pakalpojumi; **K** Finanšu un apdrošināšanas darbības; **L** Operācijas ar nekustamo īpašumu; **M** Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi; **N** Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība; **O** Valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana; **P** Izglītība; **Q** Veselība un sociālā aprūpe; **R** Māksla, izklaide un atpūta; **S** Citi pakalpojumi

Inflācija un pamatinflācija

Eurostat ātrā novērtējuma dati liecina, ka inflācijas līmenis Latvijā pārliecinoši samazinās, tomēr joprojām ir augstāks nekā Euro zonā. Ātrā novērtējuma dati liecina, ka Euro zonā jūnijā gada inflācija sagaidāma 5,5%, samazinoties no 6,1% maijā. Latvijā gada inflācija jūnijā sagaidāma 8,1%, samazinoties par 4,2 procentpunktiem, kas ir straujāk nekā Baltijas kaimiņvalstīs. Latvijas inflācijas līmenis pirmo reizi kopš novembra ir zemākais Baltijā. Lietuvā jūnijā inflācijas līmenis sagaidāms 8,2% un salīdzinājumā ar maiju tā samazinājās par 2,5 procentpunktiem. Igaunijā jūnijā inflācija sagaidāma 9% un, salīdzinot ar maiju, tā samazinājās par 2,2 procentpunktiem.

2.4. attēls. SPCI — mēneša dati (gada pārmaiņu temps)

Avots: Eurostat [PRC_HICP_MANR]

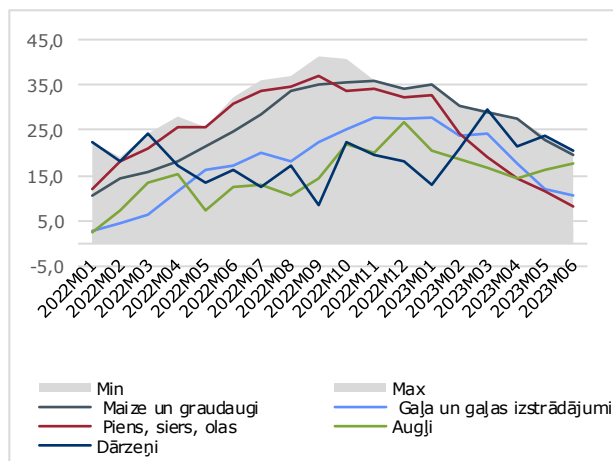
Pilnīgāki Latvijas jūnija dati pašlaik pieejami CSP. Tie liecina, ka inflācija patēriņa cenu līmenis, salīdzinot ar iepriekšēja gada jūniju, ir pieaudzis par 7,9%. Tomēr, ja salīdzina pārmaiņas vidēji 12 mēnešos pret iepriekšējiem 12 mēnešiem - pieaugums ir 18,4 %. Savukārt, salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi, patēriņa cenu līmenis jūnijā ir samazinājies par 1,4%.

Vērojot inflācijas struktūru, ir redzams, ka kopumā straujākais cenu kāpums ir pārvarēts un ir iezīmējusies pārliecinoša cenu pieauguma bremsēšanās tendence, tomēr tām sastāvdaļām, kurām iepriekš bijusi lielākā loma patēriņa cenu kāpumā, joprojām ir ļoti augstas vērtības. Cenu kāpums mājokļa uzturēšanai un pārtikai kļūst lēnāks un vairākās kategorijās bremsēšanās ir ļoti strauja, bet šīs pozīcijas joprojām ir vienas no augstākajiem inflācijas struktūrā kopumā. Jūnijā mājokļa uzturēšanas izmaksas, salīdzinot ar iepriekšējā gada jūniju, kāpa par 13,1 %, bet pārtikas un bezalkoholisko dzērienu cenas kāpa par 14,4%.

Mājokļa uzturēšanas cenu struktūrā jūnijā augstākais cenas pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējā gada jūniju, bija siltumenerģijai, kas palielinājās par 27%, tomēr šeit jāpiebilst, ka pieaugums ievērojami sabremzējās, jo maijā tas bija vēl 50,4%. Turpinājās būtiska cenu pieauguma bremsēšanās elektroenerģijai, salīdzinot ar 2022. gada jūniju, pieaugums par 6,3%, kamēr maijā tas bija 25,2%.

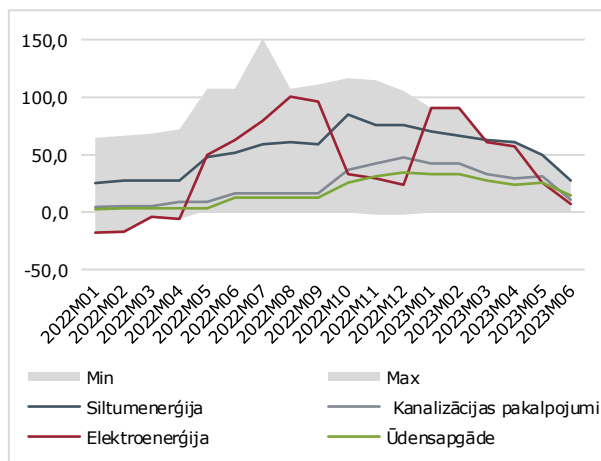
Pārtikas un bezalkoholisko dzērienu precēm cenu līmeni notur augstu tieši dzērieni, kuru cena jūnijā pieauga par 18%. Tomēr arī pārtikas produktu cenu līmenis saglabājas augsts un jūnijā tas pieauga par 14%. Pārtikas produktu grupā visbūtiskāk auga cenas dārzeņiem (+20,7%). Maizei un graudaugiem cena maijā kāpa par 19,8%, savukārt augļiem cenas kāpa par 17,8%, cukuram un citiem saldumiem jūnijā cenas pieauga par 17,7%.

2.5. attēls. Inflācijas dinamika pa pārtikas preču grupas komponentēm

Avots: CSP

2.6. attēls. Inflācijas dinamika pa mājokļa uzturēšanas izmaksu komponentēm

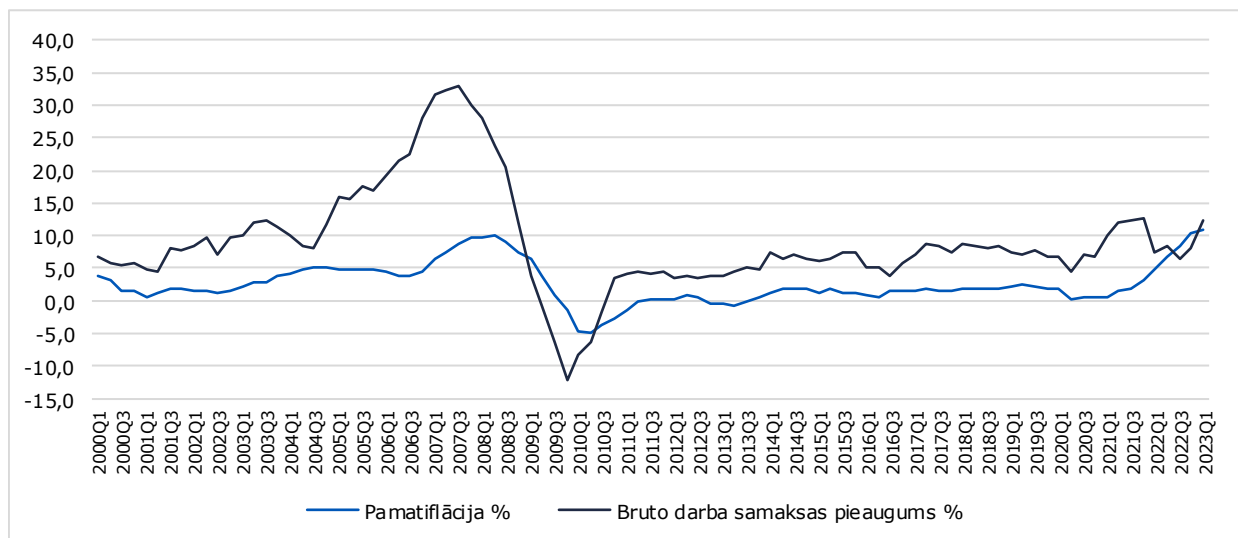

Avots: CSP

Tādējādi, neskatoties uz pieauguma kāpuma bremsēšanos kopumā, dzīves dārdzība joprojām ir būtisks izaicinājums lielai sabiedrības daļai.

Arī pamatinflācijas rādītājs Latvijā saglabājas virs 10%. Saskaņā ar Eurostat datiem maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, patēriņa cenas (izslēdzot no patēriņa groza cenas pārtikai un enerģijai, alkoholam un tabakai) kāpa par 10,4%. Tādējādi redzama inflācijas iesakņošanās ekonomikas struktūrā, kas liek arī ECB turpināt stingro monetārās ierobežošanas kursu. 2022. gadā notikusi plaša ražošanas izmaksu pieauguma pārnese uz visām ekonomikas nozarēm sāk mazināties un arī kopējam pieprasījumam kritoties - būtu sagaidāma straujāka pamatinflācijas mazināšanās - tomēr tā nenotiek. Uz šī fona turpinās stingra ECB rīcība procentu likmju celšanā. Kā atzīmē ECB, pašlaik ir jūtama iepriekšējo procentu likmju paaugstinājumu transmisija uz Eirozonas finansēšanas un monetārajiem nosacījumiem. Tomēr transmisijas uz reālo tautsaimniecību laika nobīde un intensitāte - joprojām ir neskaidra²⁵.

2.7. attēls. Bruto darba samaksas pieaugums % cet. pret iepriekšējā gada cet. un pamatinflācija %

Avots: Eurostat un CSP

²⁵ [Monētārās politikas lēmumi \(europa.eu\)](http://monetarypolicy.europa.eu)

Latvijā kopš 2022. gada 2. ceturkšņa pamatinflācija īslaicīgi pārsniedza bruto darba samaksas pieaugumu un šāda situācija turpinājās līdz straujajam darba samaksas kāpumam šī gada pirmajā ceturksnī. Bruto darba samaksas pieaugums pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, bija 12,3%. Pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir 1,3%. Privātā sektorā, salīdzinot ar iepriekšējā gada pirmo ceturksni, bruto darba samaksa pieauga par 13,1% un bija 1483 eiro, bet sabiedriskajā sektorā pieaugums bija 10,5% un vidējās bruto darba samaksas apmērs bija 1422 eiro jeb par 61 eiro mazāk. Bruto darba samaksas mediāna pirmajā ceturksnī bija 1149 eiro, bet neto darba samaksas mediāna bija 856 eiro.

Kopumā pašlaik pastāv situācija, kad darba samaksa pieaugums kompensē strādājošo ienākumu sarukumu, kas radās uz iepriekš augstā inflācijas fona. Tomēr, ņemot vērā augsto cenu līmeni pirmās nepieciešamības produktu grupām pārtikai un mājokļa apsaimniekošanai, pastāv risks algu un inflācijas spirāles attīstībai.

Rūpniecība, būvniecība, mazumtirdzniecība, eksports

Jaunākie CSP dati liecina ka, **rūpniecības produkcijas** apjoms maijā samazinājās par 8,8%, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, bet salīdzinot ar aprīli - samazinājums bija 1,1%²⁶.

Vislielākie samazinājumi ir elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarēs - 15,3%, salīdzinot ar pagājušā gada maiju, un 14,8%, salīdzinot ar aprīli. Apstrādes rūpniecībā produkcijas apjoms, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, samazinājies par 7,7%, bet salīdzinot ar aprīli - minimāls pieaugums (+0,7%). Ieguves rūpniecības saražotās produkcijas apjoms, salīdzinot ar pagājušā gada maiju, samazinājies par 7,9%, bet salīdzinot ar aprīli - pieaudzis par 9%. **Apstrādes rūpniecībā** visbūtiskākais produkcijas samazinājums kokrūpniecībā un saistītās nozarēs: koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana samazinājās par 13,7%, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, un par 2,6% - salīdzinot ar aprīli. Mēbeļu ražošanā samazinājums par 23,5%, salīdzinot ar iepriekšējo maiju, un 0,9% - salīdzinot ar aprīli. Metālu ražošana ir ievērojami samazinājusi produkcijas apjomu, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju (-46,9%), bet salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi - tomēr ir būtisks pieaugums (+117%). Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana saruka par 17,8%, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, bet salīdzinot ar aprīli - saražots par 3% vairāk produkcijas. Būtisks samazinājums ir poligrāfijā un ierakstu reproducēšanā (-32%), salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, un (-5,4%) - salīdzinot ar aprīli.

Pieaugumi pēc īpatsvara lielās apstrādes rūpniecības nozarēs, piemēram, pārtikas ražošanā un dzērienu ražošanā ir diezgan nelieli, bet noturīgi. Pārtikas ražošana, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, pieauga par 3,4%, bet salīdzinot ar aprīli - par 1,7%. Dzērienu ražošanā pieaugums pret iepriekšējā gada maiju 5,2%, bet pret šī gada aprīli - 1,8%.

Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, pieauga par 32,6%, bet salīdzinot ar aprīli - izmaiņu nebija. Citā apstrādes rūpniecības nozarēs redzami pieaugumi, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, bet salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi - ir samazinājumi. Šāda situācija, piemēram, ir elektrisko iekārtu ražošanā (+6,5% un (-0,8%)), citu neklasificētu iekārtu un mehānismu ražošanā (+14,8% un (-14,4%)), kā arī iekārtu un ierīču remontā (+49% un (-9,9%)).

Būvniecības nozares produkcijas apjoms pirmajā ceturksnī audzis par 17%. Pieaugumi fiksēti visos būvniecības veidos: ēku būvniecībā (+25%), specializētajos būvdarbos (+13%) un inženierbūvniecībā (+6,3%). Specializētos būvdarbos par 14%

²⁶ Maijā rūpniecības produkcijas apjoms samazinājās par 8,8 % | Oficiālās statistikas portāls

pieauguši ēku nojaukšanas un būvlaukumu sagatavošanas darbi, kā arī elektroinstalācijas cauruļvadu uzstādīšanas u.tml. darbi. Savukārt inženierbūvniecībā par 20% audzis pilsētsaimniecības infrastruktūras objektu būvniecības apjoms un par 70% pieaudzis pārējās inženierbūvniecības produkcijas apjoms. Samazinājums inženierbūvniecības segmentā bijis vienīgi ceļu un dzelzceļu būvniecībā (-14%).

Mazumtirdzniecības apgrozījums maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, faktiskajās cenās pieaudzis par 2,2%, pie tam pēdējos trijos mēnešos pieauguma temps ir ievērojami samazinājies. Savukārt vērtējot apgrozījumu salīdzināmajās cenās redzams, ka maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju - vērojams apgrozījuma samazinājums par 1% (kalendāri koriģēti dati). Pēc šiem pašiem datiem redzams, ka maijā par 6,2% samazinājās apgrozījums pārtikas mazumtirdzniecībā un par 1,3% samazinājās apgrozījums nepārtikas preču mazumtirdzniecībā. Savukārt degvielas mazumtirdzniecībā apgrozījums pieauga par 10,9%.

Ārējā tirdzniecība. Pirmajā ceturksnī preču eksports, salīdzinot ar 2022. gada pirmo ceturksni, pieauga par 3,4%, bet imports pieauga par 2,1%. Eksports uz ES valstīm pieauga par 0,6%, uz NVS 1,6% un uz Citām valstīm 0,7%. Eksporta pieauguma bremsēšanos lielā mērā noteica kokrūpniecības preču, minerālo produktu un metālu eksporta samazinājums. Eksporta apjoma kritumu uz ES valstīm ietekmēja eksporta samazinājums pie galvenajiem tirdzniecības partneriem - primāri Lietuvu (-0,3%) un Igauniju (-6,6%). Eksporta īpatsvars uz Igauniju ir 12%, bet uz Lietuvu 18%. Eksporta apjoms par 12% pieauga uz Krieviju, galvenokārt eksportējot dzērienus. Uz Zviedriju eksporta apjoms pieauga par 23% un eksporta īpatsvars uz šo valsti ir 7%.

Pakalpojumu eksporta pieaugums pirmajā ceturksnī bija pārliecinošāks (+15%) - tomēr kopumā pieaugums bremsējas jau otro ceturksni. Pieaugumā lielākais piensums bijis transporta pakalpojumu eksportam (+4,6%) un braucieniem (+2,3%), kā arī datorpakalpojumu/informācijas pakalpojumu eksportam (+2,3%) un citu saimniecisko pakalpojumu eksportam (+5,4%). Finanšu pakalpojumu eksports samazinājās par 0,5%.

Ārējās tirdzniecības bilance pirmajā ceturksnī uzlabojās par 5 procentpunktiem, pēc iepriekš vērotā straujā krituma, tās deficīts pirmajā ceturksnī bija 8,2% no IKP. Eksporta daļa pieaugusi no 46% 2022. gada pirmajā ceturksnī līdz 47% šī gada pirmajā ceturksnī, bet importa daļa attiecīgi samazinājusies no 54% līdz 53%.

Pašlaik pieejamie **maija dati** par ārējās tirdzniecības apgrozījumu, liecina, ka faktiskās cenās tas samazinājās par 14,9%, salīdzinot ar 2022. gada maiju, un veidoja 3,5 miljardus eiro, liecina CSP dati. Importa vērtība, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, samazinājās par 14,8%, eksporta vērtība samazinājās par 15,1%. Maijā Latvija importēja preces 2,02 miljrd. eiro vērtībā, bet eksportēja preces 1,51 miljardu eiro vērtībā.

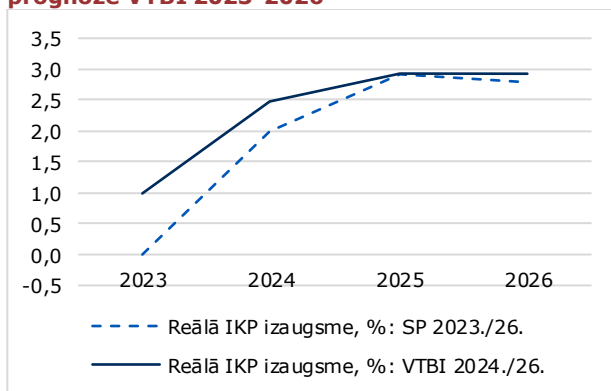
Maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada maiju, ievērojami samazinājās minerālā kurināmā eksports (-51,1%), koka un tā izstrādājumu eksports (-36,2%), graudaugu produktu eksports (-35,4%), piena pārstrādes produkti, putnu olas, medus (-12,7%).

Kopumā pirmajos piecos mēnešos preču eksporta apjoms samazinājies par 3,3%, salīdzinot ar 2022. gada pirmajiem pieciem mēnešiem, bet importa apjoms samazinājies par 4,3%. Eksporta apjoms maijā, salīdzinot ar 2022. gada maiju, samazinājās uz visām trim lielajām valstu grupām - uz ES valstīm (-9,3%), uz NVS (-53,%) un uz Citām valstīm (-21,7%).

Atjaunotās makroekonomikas prognozes 2023 un VTBI 2024-2026

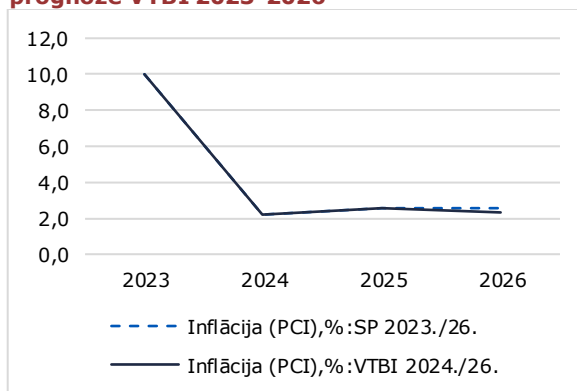
Finanšu ministrija jūnija sākumā ir atjaunojusi makroekonomikas prognozes, kas tika skatītas un apstiprinātas Padomē š.g. 13. jūnijā²⁷. Ņemot vērā, ka pretēji iepriekš prognozētajam, IKP šī gada pirmajā ceturksnī pieauga, gan FM, gan citi prognozētāji (skat. tabulu 2.1.) pārskatīja 2023. gada IKP prognozes piesardzīgi optimistiskā virzienā. Šim gadam FM prognozējusi IKP pieaugumu 1% apmērā, pretēji iepriekš prognozētai 0% izaugsmei. FM kāpinājusi reālā IKP prognozi arī turpmākiem gadiem, tomēr vidējā termiņā IKP pieaugums nav prognozēts augstāks par 2,9%. Šim gadam visaugstāko IKP pieaugumu ir prognozējusi Eiropas komisija (1,4%), līdzīgā līmenī ir arī LU domnīcas LV PEAK izteiktā prognoze²⁸, bet Latvijas Bankas prognoze ir (1,2%). Kopumā, ņemot vērā pieejamos datus var secināt, ka ierobežojošo faktoru kopums ekonomikā pašlaik pārspēj iespējas panākt ekonomikas izrāvienu, tādēļ apmēram 1%-1,4% pieaugums šajā gadā ir diezgan reālistisks novērtējums. Arī turpmāko gadu prognozes neliecina par strauju izaugsmi, kas liek ievērot piesardzību plānojot vidēja termiņa budžeta ietvaru, kas ir izaicinoši ņemot vērā sociālo spriedzi, dzīves dārdzību un populisma pieaugumu politiskajā diskursā.

2.8. Reālā IKP prognoze VTBI 2024/2026 un prognoze VTBI 2023-2026

Avots: FM

2.9. Inflācijas prognoze VTBI 2024/2026 un prognoze VTBI 2023-2026

Avots: FM

FM atjaunotās inflācijas prognozes palika nemainīgas šim un arī turpmākiem diviem gadiem, bet tika minimāli pazeminātas pa 0,2 procentpunktiem 2026. gadā. FM šim gadam prognozē 10% inflāciju, kas ir augstāka vērtība nekā maijā prognozējusi Eiropas komisija (9,3%) un jūnijā Latvijas Banka (8,5%), LU domnīcas PEAK inflācijas prognoze šim gadam ir 9,2%. Tomēr gan FM, gan citi prognozētāji paredz ļoti strauju inflācijas samazināšanos šī gada nogalē un sākot ar nākošo gadu inflācijai vajadzētu atgriezties pie 1,7% – 4% līmenim.

Dažādu institūciju makroekonomisko rādītāju prognozes

Tabula 2.1.

	2023	2024	2025	2026
Reālā IKP Izaugsme				
FM (Jūn.2023)	1,0	2,5	2,9	2,9
LB (Jūn.2023)	1,2	3,1	3,5	-
EK (Maijs.2023)	1,4	2,8	-	-
SVF (Apr.2023)	0,4	2,9	3,4	3,4
Vidējais aritm.	1,0	2,8	3,3	3,2

²⁷ Makroekonomiskās prognozes 2023 un VTBI 2024-2026 | Fiskālās disciplīnas padome (fdp.gov.lv)

²⁸ LV PEAK BAROMETERS LV_08062023.pdf (lu.lv)

Inflācija (PCI)				
FM (Jūn.2023)	10,0	2,2	2,5	2,3
LB (Jūn.2023)	8,5	2,4	3,0	-
EK (Maijs.2023)	9,3	1,7	-	-
SVF (Apr.2023)	9,7	3,5	2,8	2,5
<i>Vidējais aritm.</i>	9,4	2,5	2,8	2,4

Avots: FM²⁹, LB³⁰, EK³¹, SVF³²

Padomes ieskatā būtiskākie negatīvie tautsaimniecību ietekmējošie faktori būs - saspriņgta drošības situācija reģionā, ierobežotā darbaspēja pieejamība un inflācijas/algu spirāles veidošanās, finanšu resursu pieejamība uzņēmumiem, globālās ekonomikas izaugsmes bremsēšanās, būvniecības nozares pārkaršana ierobežotā darbaspēka dēļ, kas sakrīt ar vērienīgu ES projektu realizācijas periodu. Padome kā risku atzīmējusi arī ierobežojošās monetārās politikas ietekmi, kas bremsēs ekonomisko izaugsmi.

Tabula 2.2.

Padomes apstiprinātie makroekonomisko prognožu rādītāji, %				
Makroekonomiskie rādītāji	2023	2024	2025	2026
Reālā IKP izaugsme	1,0	2,5	2,9	2,9
Nominālā IKP izaugsme	11,0	5,5	6,2	5,8
Inflācija (Patēriņa cenas)	10,0	2,2	2,5	2,3
IKP deflators	9,9	2,9	3,2	2,8
Potenciālā IKP izaugsme	2,6	2,5	2,3	2,3
Izlaižu starpība	-1,2	-1,3	-0,7	0,0

Avots: FM

Ekonomikas konjunktūras rādītāji

Ekonomiskais noskaņojums jūnijā ir bijis negatīvs gandrīz visās nozarēs, bet tur kur tas bijis pozitīvs, tas ir pasliktinājies. Ekonomiskais noskaņojums ļauj agrīni novērtēt ekonomikas attīstību turpmākos mēnešos un izprast iespējamās novirzes no makroekonomiskām prognozēm.

Visnegatīvākais noskaņojums jūnijā bijis **patērētājiem (-21,3%)**, pasliktinoties, salīdzinājumā ar maiju, par 3,3 procentpunktiem. Tas liecina par aizvien ierobežoto pirktspēju un var arī liecināt par turpmāko spiedienu kāpināt darba samaksu un sociālo atbalstu.

Nākamais zemākais konfidences rādītājs ir novērots **būvniecībā (-12,5%)**, pasliktinoties par 1,2 procentpunktiem, salīdzinājumā ar maiju. Būvniecības nozarē uz ierobežojošo faktoru neesamību norādīja 31,1% CSP apsekoto nozares uzņēmēju, 31,3% norādīja uz darbaspēka trūkumu, bet 28,9% norādīja uz nepietiekamu pieprasījumu, savukārt 17,4% ziņoja par finansiālām grūtībām.

Konfidences rādītājs bija negatīvs arī **rūpniecībā (-8,4%)**, tomēr, salīdzinājumā ar maiju, tas uzlabojies par 1,2 procentpunktiem. Apstrādes rūpniecības apakš nozarēs darbību ierobežojošo faktoru kopums bijis šāds: 26,4% ierobežojošos faktorus neizjūt, tomēr ļoti izteikti nozarē tiek norādīts uz nepietiekamu pieprasījumu, to norādījuši 46,2% apstrādes nozares uzņēmēju, darbaspēka trūkums arī ir diezgan izteikts ierobežojums, uz ko norādīja 17,9% uzņēmumu.

Pakalpojumu sektorā konfidences rādītājs bija negatīvs (-3,2%) un, salīdzinājumā ar maiju, tas pasliktinājies par 1,6 procentpunktiem. Pakalpojumos uz ierobežojošo faktoru neesamību norādīja 39,1% uzņēmumu, nepietiekams pieprasījums ierobežoja saimniecisko

²⁹ FM aktualizētās makroekonomikas prognozes: Tautsaimniecības un budžeta izpildes analīze | Finanšu ministrija (fm.gov.lv)

³⁰ Makroekonomiskās prognozes | 2023. gada jūnijs | Latvijas Banka

³¹ Eiropas komisija European Economic Forecast, Spring 2023 (europa.eu)

³² Starptautiskais valūtas fonds (WEO, apr. 2023) World Economic Outlook, April 2023: A Rocky Recovery (imf.org)

darbību 32,6% CSP apsekoto pakalpojumu sniedzēju, bet darba spēka trūkums ierobežoja 16,2% apsekoto pakalpojumu sniedzēju.

Mazumtirdzniecība jūnijā bija vienīgais sektors, kurā uzņēmēju noskaņojums bijis pozitīvs (4,7%), tomēr, salīdzinājumā ar maiju, tas pasliktinājies par 2,8 procentpunktiem.

Pašreizējais ekonomiskā noskaņojuma novērtējums liecina, ka patēriņa atjaunošanās tuvākajos ceturkšņos nav sagaidāma, stagnēs arī rūpniecības un, iespējams, būvniecības nozares. Visu nozaru kopīgā problēma ir darbaspēka ierobežotā pieejamība.

3. Nodokļu ieņēmumi

Konsolidētā budžeta ieņēmumi š.g. 5 mēnešos ir 6,38 miljardi eiro, kas ir par 11,4% vairāk nekā gadu atpakaļ. Protams, daļu ievērojamā pieauguma ir veicinājusi joprojām augstā inflācija, kas visticamāk samazināsies gada otrajā pusē. Tomēr, kopumā nodokļu iekasēšanas tendences var uzskatīt par pozitīvām, it sevišķi neliela ekonomikas pieauguma apstākļos. No nozīmīgākajiem nodokļiem vislielākais pieaugums procentuālā izteiksmē bija PVN, kas pieauga par 25,0%, kamēr citi netiešie nodokļu ieņēmumi samazinājās par 0,2%. skat. 3.1. tabulu.

Tabula 3.1.

Nodokļu ieņēmumi konsolidētajā kopbudžetā 5 mēnešos un salīdzinājums ar 2022. gada attiecīgo periodu, miljoni eiro un %

	2023 5 m.	Pret 2022 g.
Nodokļu ieņēmumi	6380,0	11,4%
UIN	210,3	25,0%
IIN	870,7	6,1%
Sociālās iemaksas	1604,3	7,5%
Nekustāmā īpašuma n.	149,7	13,4%
PVN	1641,6	24,5%
Akcīzes nodoklis	466,8	4,2%
Citi netiešie n.	134	-0,2%

Avots: Finanšu ministrija un Padomes aprēķini

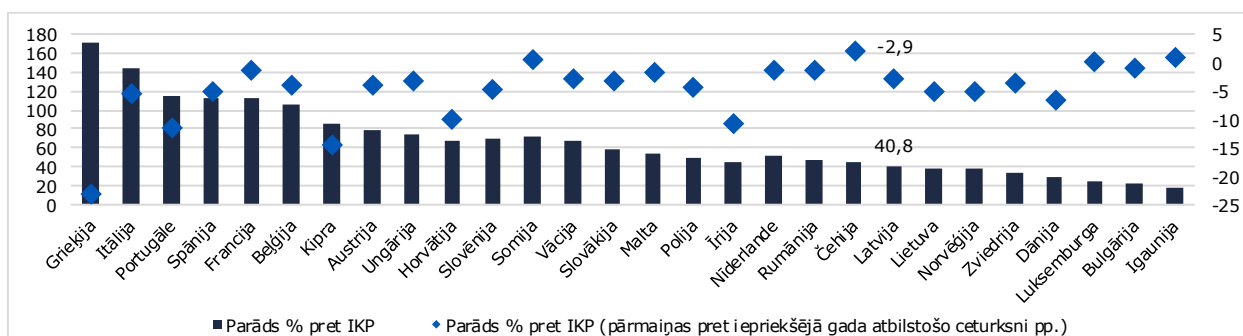
2023. gada budžeta likuma nodokļu ieņēmumu plāns izskatās konservatīvs - ieņēmumi kopbudžetā tiek plānoti 12,3 miljardu apmērā, tikai par 747,3 miljoniem jeb 6,3% vairāk nekā tika iekasēts 2022 gadā. FDP nodokļu ieņēmumus prognozē par 2,6% vairāk nekā iestrādāts šī gada budžetā. Kopumā ir jāatzīmē, ka FM pēdējos gadus, nodokļu ieņēmumu prognozēšanā, ir bijusi konservatīva un reālie nodokļu ieņēmumi vienmēr ir bijuši lielāki par budžeta likumā plānotajiem, izņemot 2020. gadu, kad Covid-19 krīzes ietekme vēl nebija ņemta vērā.

Finanšu ministrija turpina darbu pie nodokļu politikas pamatnostādņu 2024. – 2027. gadam. Kā reformas mērķi tiek piedāvāti nodokļu sistēmas vienkāršošana, darbaspēka nodokļu sloga samazināšana, arī iekasēto nodokļu palielināšana. FDP atgādina, ka Latvijā nodokļos, attiecībā pret IKP, salīdzinājumā ar citām ES valstīm, tiek iekasēts salīdzinoši maz, bet vajadzības pēc papildus finansējuma ir ievērojamas. Līdz ar to jebkurš nodokļu ieņēmumu samazinājums būtu kompensējams ar citiem nodokļu ieņēmumiem.

4. Vispārējās valdības parāds Latvijā un ES

Vispārējās valdības parāds pret IKP ir viens no galvenajiem valsts fiskālās ilgtspējas rādītājiem. Neskatoties uz Latvijas intensīvo fiskālo stimulu Covid-19 krīzes laikā, un pēc tam atbalstu energoresursu cenu pieauguma kompensācijai, Latvijas parāds joprojām ir samērīgs un viens no zemākajiem ES. Zemāk ir divi grafiki, kas parāda lielumu dažādos aspektos.

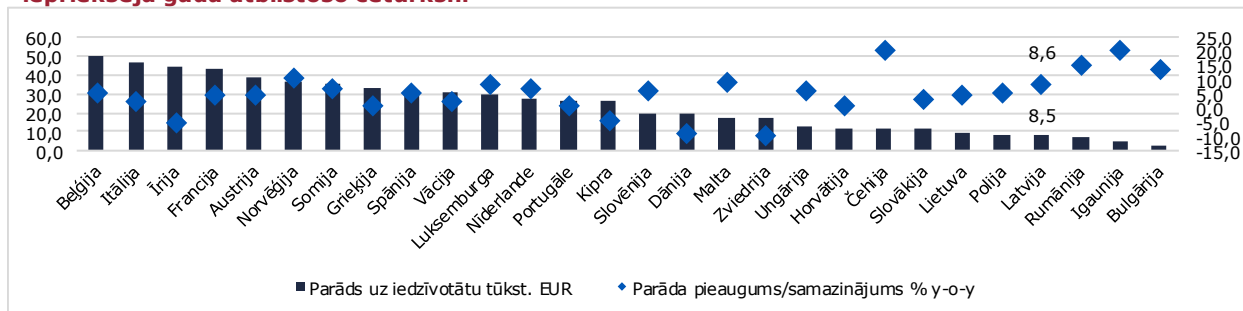
4.1. Eiropas valstu parāds (% no IKP) un pārmaiņas procentpunktos pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

Avots: Eurostat

Attēlā 4.1. parādīts vispārējās valdības parāds (VVP) pret IKP Eiropas valstīs un tā dinamika 2022. gada ceturtajā ceturksnī, salīdzinot ar 2021. gada ceturto ceturksni. Lielākais parāds pret IKP bija Grieķijā (171,3%), bet mazākais Igaunijā (18,4%). Var novērot, ka 12 no 15 valstīm, kuru parāds ir zem 60% no IKP jeb zemā parāda valstīs, tā apmērs procentpunktos (pp.), salīdzinot ar 2021. gada ceturto ceturksni, ir samazinājies. Līderi šajā ziņā bija Īrija (-10,7 pp.) un Dānija (-6,6 pp.). Augstā parāda valstīs, kas ir 13, parāda apmērs pp. samazinājās visās - izņemot Somiju. Lielākais samazinājums bija Grieķijā (-23,3 pp.), Portugālē (-11,5 pp.) un Kiprā (-14,7 pp.). Latvija joprojām atrodas starp valstīm ar salīdzinoši zemu VVP līmeni (40,8%) un izpilda Māstrihtas kritēriju - uzturēt parādu zem 60% no IKP. Latvijā ceturtajā ceturksnī parāds ir samazinājies par 2,9% punktiem.

4.2. Eiropas valstu parāds uz 1 iedzīvotāju (tūkst. eiro) un pieaugums/samazinājums (%) pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni

Avots: Eurostat

Attēlā 4.2. ir parādīts Eiropas valstu vispārējās valdības parāda apjoms uz 1 iedzīvotāju 2022. gada ceturtajā ceturksnī un tā pieaugums %, salīdzinot ar iepriekšējā gada ceturto ceturksni. Pārreķinot VVP uz vienu iedzīvotāju - augstākais parāda apmērs ir Beļģijā (49,7

tūkst EUR), bet vismazāk parādā ir Bulgārijas un Igaunijas iedzīvotāji, attiecīgi 2,8 un 5 tūkst. eiro. Latvijā parāds uz vienu iedzīvotāju ir 8,5 tūkst. eiro. No 15 zemā parāda valstīm 12 valstīs parāda apmērs nominālā izteiksmē pieauga. Čehijā un Igaunijā novēroti straujākie parāda pieaugumi, attiecīgi (+20,4%) un (+20,3%), tāpat parāds būtiski pieauga Bulgārijā (+13,7%), Rumānijā (+15,4%) un Norvēģijā (+10,6%). Latvijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada ceturto ceturksni, parāds nominālā izteiksmē pieauga par (8,6%). Lielākoties šie pieaugumi ir saistīti ar augsto inflāciju, kas kāpina IKP nominālā jeb faktiskā cenu izteiksmē.

5. Līdzekļu pārdale no budžeta programmas Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem

FDP ik ceturksni apkopo datus par līdzekļu piešķiršanu un aproprācijas pārdali budžeta programmā "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem". Pašlaik vēl nav pieejami pilni dati par izlietojumu šī gada otrajā ceturksnī, bet provizoriskais normatīvo aktu pārskats^{33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40} liecina, ka, periodā no aprīļa līdz jūnijam, no LNG piešķirti līdzekļi 1,95 miljonu eiro apmērā. 2023. gada budžetā LNG plānotais finansējums ir 78,4 miljoni eiro. Šī gada pirmajos divos ceturkšņos no LNG izlietoti 5,1 miljoni eiro jeb 6,5% no plānotā finansējuma. Lēmumi par aproprācijas palielināšanu LNG šajā gadā nav pieņemti.

Zemāk ir pārskats par LNG izlietojumu šī gada pirmajā ceturksnī⁴¹. Šī gada 1. ceturksnī tika atbalstīti 15 ministriju pieprasījumi par finanšu līdzekļu piešķiršanu no programmas LNG. Šo pieprasījumu kopējā summa bija 3,2 milj. eiro. Tādējādi, 1. ceturksnī no LNG ir izlietoti 4% no šajā programmā plānotā finansējuma. LNG līdzekļu izmantošana šī gada 1. ceturksnī bijusi ievērojami taupīgāka nekā iepriekšējos gados un līdzinās pirms Covid krīzes gados izlietotām summām. Salīdzinot ar 2022. gada 1. ceturksni - no LNG piešķirtā summa ir mazāka par 98,5%. LNG apjoms pa resoriem ir parādīts tabulā 4.1.

Tabula 4.1.

Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem 2023. gada 1. ceturksnī pa resoriem

Budžeta resors	Pieprasījumu skaits	Kopējā summa eiro
Ārlietu ministrija	4	101897
Iekšlietu ministrija	5	1616300
Izglītības un zinātnes ministrija	1	125000
Labklājības ministrija	2	30000
Ministru kabinets	1	1069559
Tieslietu ministrija	1	200000
VARAM	1	14005
Kopā	15	3156761

Avots: FDP un VK

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja

Inna Šteinbuka

³³ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

³⁴ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

³⁵ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

³⁶ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

³⁷ Par Valsts robežsardzes amatpersonas ar speciālo dienesta pakāpi dalības laika pagarināšanu Eiropas Savienības novērošanas misijā Gruzijā (EUMM Georgia) un finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

³⁸ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

³⁹ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

⁴⁰ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (likumi.lv)

⁴¹ download (fdp.gov.lv)